

מרכז המחקר והמידע של הכנסת

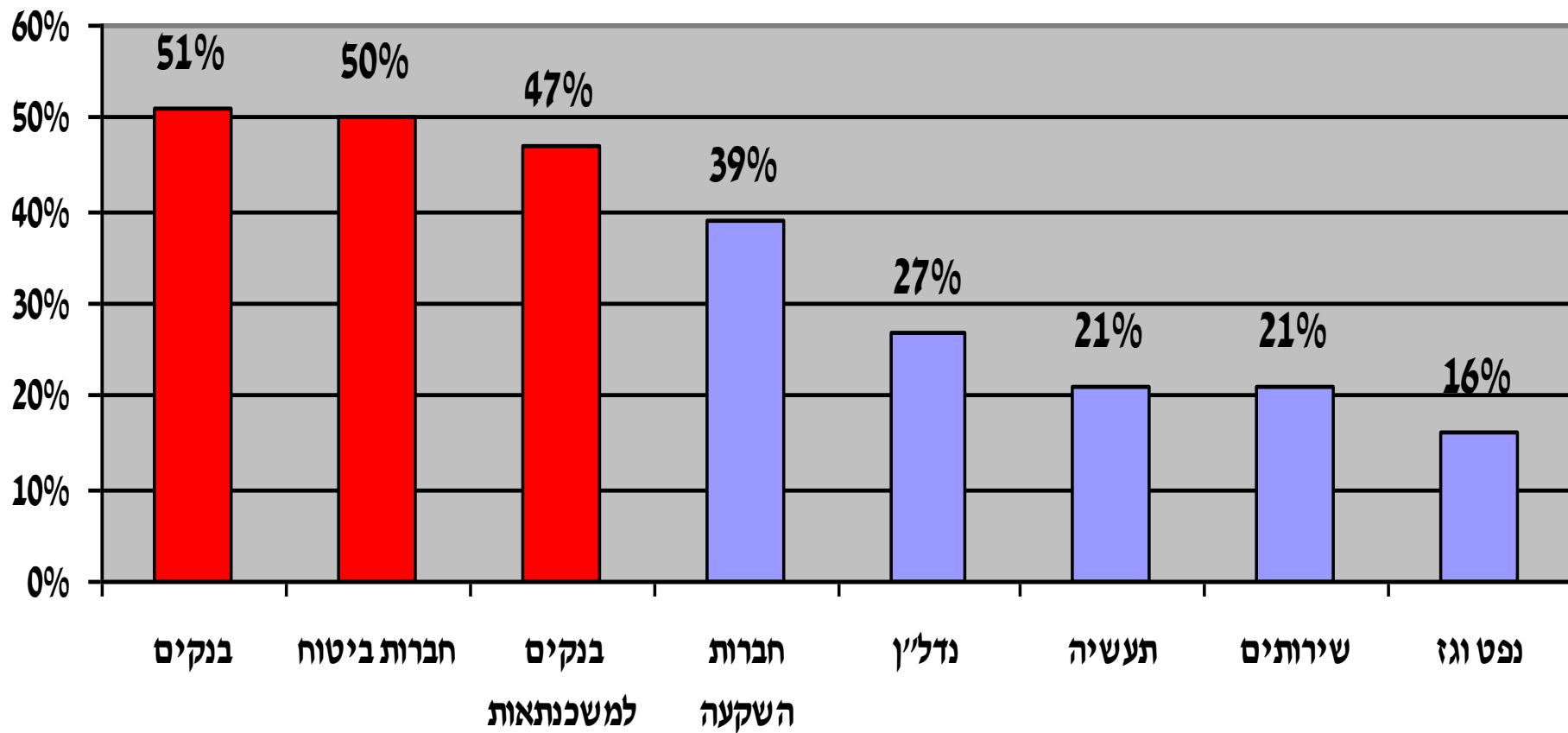
ריכוזיות האשראי בכלכלת ישראל

יום עיון במוסד שמואל נאמן בטכניון

בחינת הריכוזיות במשק הישראלי

30 בדצמבר 2010

פעילות קבוצות העסקים לפי ענפים*

*קונסטנטין קוסנקו, בנק ישראל, התהוותן של הקבוצות העסקיות בישראל והשפעתן על החברות ועל המשק, אפריל 2008.

קבוצות העסקים – מיפוי ענפי

תחבורה ציבורית	בנקאות, ביטוח, טלפוניה, דלק, אמצעי תקשורת, רשתות שיווק	גבוהה רמת
נדל"ן תעשייה, תיירות שירותים, חקלאות היי-טק	מסחר	ריכוזיות בענף נמוכה
נמוכה	פעילות קבוצות עסקים	גבוהה

ריכוזיות האשראי

ניתן לאמוד את ריכוזיות האשראי העסקי בשתי דרכים:

- **לפי ענפי המשק:** התחלקות האשראי בין ענפי המשק השונים, ככל שהפיזור גבוה יותר כך סיכוני האשראי בגין הריכוזיות נמוכים יותר.
- **לפי גודל הלווה:** התחלקות האשראי בין הלווים לפי גודל ההלוואה ללווים, ככל שפיזור תיק האשראי גבוה יותר כך סיכוני האשראי בגין הריכוזיות נמוכים יותר.

אשראי בנקאי לשש הקבוצות הגדולות (במיליארדי ש"ח)

2009	2008	2007	אשראי
97.5	111.4	100.6	שש הקבוצות הגדולות
390	410	380	סך המגזר העסקי
25.0%	27.2%	26.5%	משקל מסך האשראי הבנקאי

התחלקות האשראי הבנקאי

(דצמבר 2009)

- אומדן יתרת האשראי הבנקאי לעסקים גדולים עמד על כ-260 מיליארד ש"ח. כלומר, האשראי ל-6 הקבוצות הגדולות עמד על כ-37.5% מסך האשראי הבנקאי לעסקים גדולים.
- אומדן יתרת האשראי הבנקאי לעסקים קטנים עמד על כ-56 מיליארד ש"ח. כלומר, האשראי ל-6 הקבוצות הגדולות עמד על כ-174% מסך האשראי הבנקאי לעסקים קטנים.

מדד ג'יני לפיזור האשראי הבנקאי לפי גודל הלווה

- מדד ג'יני מודד את פיזור האשראי הבנקאי לפי גודל הלווה.
- רמת המדד בישראל גבוהה יחסית, 0.892 בשנת 2009, בשנים האחרונות שמר המדד על יציבות למרות הגידול החד באשראי החוץ-בנקאי.

התחלקות האשראי הבנקאי

מספר לוויים (ב-%)	מספר לוויים	יתרת אשראי (במיליארדי ש"ח)	מדרגה (באלפי ש"ח)
91%	7,037,917	171 (16%)	עד 150
9%	657,488	743 (69%)	150 עד 800
0.003%	197	162 (15%)	מעל 800
100%	7,695,602	1,076 (100%)	סך-הכול

אשראי חוץ-בנקאי

- בשנת 2009 גויסו באמצעות הנפקות אג"ח ציבוריות כ-28.5 מיליארד ש"ח.
- קרוב ל-14 מיליארד ש"ח מהם, המהווים כ-47% מסך ההנפקות, גויסו על-ידי תשע חברות.

סיבות לריכוזיות האשראי

- רמת ריכוזיות גבוהה יחסית של המשק הישראלי.
- יתרונות לגודל במתן אשראי, גורם המדרבן את ספקי האשראי להלוות לגופים גדולים;
- שליטה של קבוצות העסקים ברוב הבנקים והקשרים ההדדיים בין קבוצות העסקים.

השלכות ריכוזיות האשראי -

ספקי האשראי

- סיכון מערכתית הוא הסכנה שמערכת פיננסית או שוק יקרסו, יגרמו לקריסה פיננסית כלל-מערכתית וישפיעו השפעה ניכרת על המשק כולו.
- ריכוזיות אשראי גבוהה עשויה לסכן את היציבות המערכתית של ספקי האשראי, קרי הבנקים והמשקיעים המוסדיים.

השלכות ריכוזיות האשראי -

צרכני האשראי

- ריכוזיות אשראי גבוהה עשויה לייבש עסקים קטנים ובינוניים ויש לה השפעה שלילית על מיצוי פוטנציאל התוצר של מגזר העסקים הקטנים והבינוניים.
- לחברה 'מסונפת' גישה נוחה יותר לאשראי בנקאי ופנים-קבוצתי, בהשוואה לעסקים לא 'מסונפים', ויש לכך השפעה על התחרותיות בענפי המשק.

התחלקות התוצר במשק

- כ-99.3% מהעסקים בישראל הם עסקים קטנים ובינוניים המעסיקים עד 100 עובדים.
- לפי אומדנים שונים, מדובר בפחות ממחצית מהתוצר העסקי, נמוך משמעותית לעומת מדינות אירופה.
- פער זה מעיד על הריכוזיות היחסית של כלכלת ישראל ועל אי מיצוי הפוטנציאל הכלכלי של מגזר העסקים הקטנים והבינוניים.

התחלקות התוצר בתעשייה (2006, מיליארדי ש"ח)

השקעות	תוצר	פדיון	מספר מפעלים	גודל
3.0 (20%)	18.9 (21%)	55.2 (20%)	19,501 (94%)	עד 50 עובדים
12.2 (80%)	71.1 (79%)	225.7 (80%)	1,341 (6%)	מעל 50 עובדים
15.2 (100%)	90.0 (100%)	280.9 (100%)	20,842 (100%)	סך-הכול

SME בבריטניה (2009, במיליארדי ליש"ט)

גודל	מפעלים (באלפים)	ב-%	פדיון	עובדים
עד 250 עובדים	4,828	99.9%	1,589 49.2%	48%
מעל 250 עובדים	5.9	0.1%	1,652 50.8%	52%
סך-הכול	4,834	100%	3,241	100%

SME באיחוד האירופאי (2007, במיליארדי אירו)

עובדים ב-100%	תוצר ב-100%	ב-100%	מפעלים (באלפים)	גודל
67%	58% תוצר לעובד 39 אירו	99.9%	19,980	עד 250 עובדים
33%	42% תוצר לעובד 59 אירו	0.1%	20	מעל 250 עובדים
100%	100%	100%	20,000	סך-הכול

מרכז המחקר והמידע של הכנסת

תודה